

Anteckningar från Ö-dialogen den 3 februari 2022

Demokrati och medborgarservice

Diarienummer: N043-0044/22

Utfärdat: 2022-02-15

Sammanträdesdatum: 2022-02-03, klockan 17.30 – 19.15

Plats: Digitalt möte

Närvarande

Henrik Sjöstrand (M) ordförande ö-dialogen, Nämnden för Demokrati och medborgarservice
Stina Sewén (Fi), Nämnden för Demokrati och medborgarservice
Tea Pettersson (S), Nämnden för Demokrati och medborgarservice
Karin Alfredsson (D), Nämnden för Demokrati och medborgarservice

Elisabet Lann (KD) Kommunstyrelsen
Blerta Hoti (S) Kommunstyrelsen
Jessica Blixt (D) Kommunstyrelsen

John Granqvist, Styrso
Gustaf Asplund, Styrso (får inte kallelser pga. full mejlbox)
Jan Kaaling, Styrso
Simon Löfqvist, Styrso
Lena Cange, Asperö
Thomas Larson, Asperö
Ingemar Taube, Asperö
Stefan Kihlgren, Brännö
Ulla-Karin Näslund, Brännö
Eva Sundén, Brännö
My Ståhl, Brännö
Johan Ternstrand, Vrångö
Alexandra Gustavsson, Vrångö
Anna Palmers, Köpstadsö
Pia Witting, Köpstadsö
Patrik Gustavsson, Köpstadsö
Marie Sjövall, Donsö
Håkan Broberg, Donsö
Karolina Gustafsson, Donsö

Lotta Sjöberg, Direktör, förvaltningen för demokrati och medborgarservice
Inga-Lisa Adler, Utvecklingsledare, förvaltningen för demokrati och medborgarservice
Åsa Aguayo Åkesson, Utvecklingsledare, förvaltningen för demokrati och medborgarservice
Lotta Wikström, Avdelningschef stadsområde välfärd och fritid, socialförvaltningen Sydväst
Patrik Höstmad, Politisk sekreterare för Demokraterna

Övriga / Inbjudna gäster

Gunnar Hafvenstein, Överstelöjtnant/M.Sc. SC Amf4 & Göteborgs garnison
Alexander Danilovic, Tf. avdelningschef Strategiska avdelningen, stadsbyggnadskontoret
Ann-Louise Hultér, samhällsavdelningen, Länsstyrelsen
Andreas Wällberg, Länsstyrelsen
Frida Andersson, verksamhetsledare, Leader-kansliet Södra Bohuslän
Julia Källestedt, ungdomscoach, Leader-kansliet Södra Bohuslän

1. Ordförande hälsar välkomna

Välkommen till ett nytt år med Ö-dialogen samt till ny representant från kommunstyrelsen, Jessica Blixt som är kommunalråd för Demokraterna.

Berättar om förändringar, bland annat att justare-funktionen tas bort. Ö-dialogen är ingen beslutsfunktion utan anteckningarna ska fånga diskussionen och vad som är viktigt att lyfta i frågorna. Istället läggs en avslutande punkt in "Kort summering av dagens mötesanteckningar" som innebär att dokumentatören summerar kortfattat och deltagarna har möjlighet att ge direkt kort feedback på om något väsentligt har missats eller missuppfattats.

2. Föregående mötesanteckningar

Ordföranden går igenom föregående mötesanteckningar.

3. Anmälan av övriga frågor

- Äldre frågor i Södra Skärgården
- Stenas planerade terminalflytt och Arendals flytt. Kan man knyta ihop älvtrafiken och ö-trafiken?

4. Återkoppling av samtal mellan Länsstyrelsen, Försvarmakten, stadsbyggnadskontoret samt demokrati och medborgarservice

Den 14 januari 2022 möttes Länsstyrelsen, stadsbyggnadskontoret, Försvarmakten samt Demokrati och medborgarservice. Mötet samtalsleddes av Elisabet Lann, representant för kommunstyrelsen i Ö-dialogen. Syftet med samtalet var att öka

kunskapen om och förståelsen för utmaningar och möjligheter kring planering och byggande i södra skärgården i förhållande till riksintresse för totalförsvaret. Bakgrunden till mötet var att representanter från öarna i Ö-dialogen önskat större klarhet i och framsteg kring planering och byggande i södra skärgården. Under mötet den 14 januari ansvarade Demokrati och medborgarservice för att Ö-dialogens deltagares perspektiv och frågor var utgångspunkten för samtalet.

Mötesanteckningar från mötet den 14 januari har skickats till Ö-dialogens representanter före kvällens Ö-dialog den 3 februari. De tre parterna Länsstyrelsen, stadsbyggnadskontoret och Försvarmakten ger även en kort återkoppling under kvällens Ö-dialog:

Länsstyrelsens återkoppling

Länsstyrelsen behöver bli bättre på att kommunicera och göra sina bedömningar och beslut tydligare och mer begripliga för allmänheten. Det behövs göras ett internt arbete kring detta på Länsstyrelsen men också i fortsatt dialog och samarbete med stadsbyggnadskontoret. Utifrån Länsstyrelsens roll är bullerfrågan en knäckfråga i detaljplaner, men det är inte Länsstyrelsen som prövar byggloven – det gör stadsbyggnadskontoret.

Stadsbyggnadskontorets återkoppling

Det var intressant att höra olika perspektiv som lyfts i Ö-dialogen. Mötet var positivt och gav möjlighet att lyfta svårigheter och utmaningar i tillämpningen av stadsbyggnadskontorets myndighetsutövning. Stadsbyggnadskontoret ser att det är viktigt att vara tydlig i sin förmedling av vad som gäller i bygglovsfrågor och vid planering av detaljplan samt fortsätta den påbörjade dialogen med Länsstyrelsen. Stadsbyggnadskontoret ser också positivt på att ha fått ett uppdrag från kommunfullmäktige om att ta fram en utvecklingsplan för södra skärgården. Fokus i detta arbete är att identifiera de viktigaste delarna av ett gott liv i södra skärgården. Stadsbyggnadskontoret ser att Ö-dialogen är en viktig part i detta arbete och vill gärna återkomma till Ö-dialogen för samtal.

Försvarmaktens återkoppling

Försvarmaktens verksamhet idag är väsensskild från den verksamhet som pågick under 1940-talet. Amf4 är återetablerat från 2021-10-01 och förbandet i sin helhet ska vara fullt operativt 2025. Det innebär att Försvarmakten återtar en del av skjutningsövningar. I början av 2000-talet gjordes en miljöprovning utifrån den verksamhet som gjordes då för att uppskatta hur många gånger per år Försvarmakten skulle behöva skjuta. Man beslutade om ett tillstånd om 115 skjutdagar per år. Under 2021 användes 28 dagar och uppskattningsvis kommer det att bli 40–45 skjutdagar under 2022. Det kan vara värdefullt att känna till att om Försvarmakten skjut dag och kväll på samma dag, så kan det räknas som två skjutdagar. Det är inte Amf4 som

äger bullerfrågan, utan det handlar om riksintresset som totalförsvaret har och det är ett beslut som berör Högkvarteret (den högsta ledningen i svenska Försvarmakten).

Sammanfattning av samtalet under kvällens Ö-dialog den 3 februari

Eftersom Försvarmakten ännu inte är i närheten av att använda 115 skjutdagar per år, undrar en ö-representant vilka möjligheter det finns för stadsbyggnadskontoret att basera bygglovsbedömningar på ett tal som ligger närmre dagens reella antal använda skjutdagar. Representanten lyfter även en utmaning i att be Försvarmakten att överväga antalet skjutdagar och undrar om tillståndet måste grundas på den enskilda bullersimulering som gjorts. Bullersimuleringens resultat uppfattas inte överensstämma med den bullernivå som upplevs hos boende i skärgården. Det är även svårt för boende att förstå hur man mäter hälsoeffekter och sammantaget efterfrågas tydligare grunder för bedömningar och beslut samt att se över de sätt Försvarmakten genomför sina bullermätningar. En annan representant understryker vidare att det inte är bullerfrågan som är problemet för skärgården, utan de lagar och bestämmelser som någon annan än boende i skärgården har tagit fram. Det finns en känsla av att boendes behov inte räknas utan att det endast är Försvarmaktens behov som räknas. Därför önskas mer dialog för att hitta en balans mellan olika intressen.

Stadsbyggnadskontoret påtalar att kommunen behöver förhålla sig till rådande lagstiftning vid sin bedömning. Stadsbyggnadskontoret behöver förhålla sig till att Försvarmakten har rätt till 115 skjutdagar per år och bullerfrågan bygger även på bullerkartor som har simulerats fram. Det är positivt att Försvarmakten har gjort ett förtydligande av riksintresseområde med en linje på karta som beskriver att man ser större eller mindre problem med bebyggelse beroende på vilken sida om linjen det finns önskemål om att bygga. Det skapar en bättre förutsägbarhet och möjlighet att bedöma annorlunda. Stadsbyggnadskontoret har även dialog med Länsstyrelsen i frågan om hur hälsa som prövningsgrund kan bedömas.

Länsstyrelsen påtalar att myndigheten är ålagd att titta på Försvarmaktens tillstånd och utgå från rådande tillstånd tills det att det ändras, om det ändras. Länsstyrelsens utgångsläge att göra en objektiv bedömning av bullerpåverkan, plan- och byggnadslagen och miljöbalken utifrån Naturvårdsverket riktlinjer som gäller enligt lag.

Försvarmakten påtalar att man förstår ö-bornas syften med att vilja ändra tillståndet om 115 skjutdagar per år. Beslut om tillståndet är dock inte upp till den lokala förbandschefen utan till Försvarmakten som helhet och är ett riksdagsbeslut. Eftersom det är en totalförsvarsfråga är det Högkvarteret som behöver göra en sådan omprövning. Det lokala förbundet har påtalat att man önskar möjlighet att öva fler dagar än 2021 för att höja beredskapen.

En representant från kommunstyrelsen lyfter en idé om att bjuda in riksdagspolitiker till Ö-dialogen för samtal. Detta eftersom det är tydligt att det är rådande lagstiftning

som utgör den största begränsningen och det är på riksdagsnivå det finns mandat att göra ändringar. Låsningarna som begränsar oss här på lokal nivå skapas av någon annan än de som deltog under mötet den 14 januari eller här i Ö-dialogen. En representant från öarna håller med om att det är viktigt att riksdagspolitiker förstår bättre och tillägger att det är viktigt att Ö-borna har Amf4 med sig i detta för att sedan lyfta det vidare till Högkvarteret.

Stadsbyggnadskontoret påtalar att man ser ganska hoppfullt på att möjliggöra en utveckling i skärgården. Det finns saker som inte går att göra något åt, såsom Attefallshusbestämmelser, men bygglov inom detaljplan är ok om de följer gällande detaljplan. Problem uppkommer vid bygglov utanför detaljplan samt att det behöver argumenteras kring hälsoaspekter.

Kommentarer angående mötesanteckningarna från mötet 14 januari 2022

En representant från öarna noterar att Försvarmakten, Länsstyrelsen och stadsbyggnadskontoret är överens om att man behöver bli bättre på att kommunicera vad som pågår. Representanten önskar att parterna även ser att man behöver bli bättre på att agera och önskar att parterna jobbar med parametrarna kring bullermätningar och ställer sig frågan vad man kan göra tillsammans med Amf4 för att minska antalet tillåtna skjutdagar.

Ytterligare en representant från öarna undrar om bedömningar kan baserat på en prognos för beräknat antal skjutdagar och att ansöka om dispens när man behöver avvika från tillståndet. Det samlade svaret från stadsbyggnadskontoret, Länsstyrelsen och Försvarmakten är att det inte är ett lämpligt arbetssätt eller möjligt med hänsyn till rådande lagstiftning.

En representant från öarna lyfter att Asperö inte är direkt involverad i frågan om bygglov och riksintresseområde. Däremot gjordes en ansökan om detaljplan för Asperö för omkring 15 år sedan och representanten undrar om det finns någon konflikt mellan Försvarmakten, stadsbyggnadskontoret och Länsstyrelsen i detta ärende. Länsstyrelsen svarar att man inte kan svara kring några specifika ärenden under Ö-dialogen ikväll. Stadsbyggnadskontoret meddelar att stadsbyggnadskontoret återkommer i frågan och påtalar att det skulle kunna handla om många olika aspekter, såsom om frågan kring stigande vatten.

5. Leader-kansliet Södra Bohuslän informerar

Leader-kansliet Södra Bohuslän berättar om Leader Södra Bohuslän där södra skärgårdens geografiska område ingår. De jobbar med lokalt ledd utveckling genom Leader-metoden och har sitt kontor i Stenungssund. Leader handlar om att jobba i projekt och med ett underifrånperspektiv utifrån lokala förutsättningar. Det finns en utvecklingsstrategi för Leader Södra Bohuslän som projekt ska matcha emot för att

kunna beviljas medel. Leader finansieras av EU, stat och kommuner (sju kommuner i Södra Bohuslän).

Det finns en ny utlysning just nu där medel kan sökas för projekt inom lokal mat eller miljöeffektivisering. Man kan söka projektmedel för max 500,000 kronor. Sista ansökningsdag är 21 mars 2022.

Det finns också ett paraplyprojekt som heter Utveckling Södra Skärgården. Inom detta kan man söka projektmedel för mindre projekt. Maxbeloppet att söka är 30,000 kronor.

Leader Södra Bohuslän har även skapat ett projekt som heter "Ung i södra Bohuslän" för att underlätta för ungdomsgrupper att söka och genomföra projekt. Leader-kansliet beskriver projektet som att det "ger snabba pengar för mindre aktiviteter". Maxbeloppet att söka är 30,000 kr. Syftet är att fånga upp och stötta ungas engagemang.

Läs mer på hemsidan: [Leader Södra Bohuslän - Leader Södra Bohuslän \(leadersodrabohuslan.se\)](http://leadersodrabohuslan.se)

Leader-kontoret vill ha hjälp att sprida information om Leaders möjligheter. En representant för ö-borna meddelar att hen kan hjälpa till att publicera i en av skärgårdens Facebook-grupper.

6. Utveckling av Ö-dialogen

Utvärdering av Ö-dialogen

Demokrati och medborgarservice har upphandlat en extern konsult som ska utvärdera Ö-dialogen under våren 2022. Hon heter Diana Lim och är från konsultföretaget Eken. Diana kommer att kontakta representanter från öarna samt politiker för att fråga om möjlighet att intervjua.

Dokumentation till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har beställt en utredning av stadsledningskontoret kring hur kommunstyrelsen kan ta del av samtal och dokumentation som sker i stadens råd, inklusive Ö-dialogen. Demokrati och medborgarservice har sett över rutinen för dokumentation och från och med 2022 kommer dokumentation att skickas ut till Ö-dialogens representanter två veckor efter ett Ö-dialogstillfälle.

Representanter har önskat att få ta del av material som ska diskuteras och presenteras på Ö-dialogen före mötet. Från och med 2022 kommer Demokrati och medborgarservice därför att be inbjudna gäster att skicka material i förväg med målet

kunna skicka ut detta till Ö-dialogens representanter cirka två dagar innan Ö-dialogstillfället.

Synpunkt angående representationen i Ö-dialogen

En representant från öarna menar att Ö-dialogens kärna består i att representanter från kommunstyrelsen finns med och önskar att en politiker från varje parti deltar som representanter. Det är viktigt att utveckla dialogen till en verklig dialog med kommunledningen. Vidare ser representanten att det max bör delta 15–20 personer i en dialog för att få till en bra dialog. Representanten förordar även att alla öbor som deltar i Ö-dialogen bör representera en förening eller lokalt nätverk för att ges en plats i Ö-dialogen.

En representant från kommunstyrelsen påtalar att det inte finns något som talar för att ta bort kommunstyrelsen som representanter i Ö-dialogen. En annan representant från kommunstyrelsen lyfter att det är dialogen som är det viktiga och att man som invånare är välkommen att höra av sig även utanför Ö-dialogen om det finns något man vill diskutera.

Södra skärgården jämfört med skärgårdar i andra delar av Sverige

En representant från kommunstyrelsen undrar om det finns kunskap om hur det ser ut i andra skärgårdsområden i Sverige. Finns det skärgårdar som har liknande utmaningar och hur organiseras arbetet kring det? Det finns många aspekter där staten har stor inverkan medan en kommun kan känna sig lite röstsvag. Finns det några skärgårdsfrågor som Ö-dialogen ser som särskilt vanliga eller viktiga skärgårdsfrågor i Sverige?

Representanter från öarna lyfter flera exempel:

- Det finns en direkt koppling mellan SSIS och Skärgårdens riksförbund samt Bohusläns skärgårdsråd. Det pågår ett arbete för att bygga upp en kompetens kring hur det fungerar i andra skärgårdar i landet, vilket kan bidra med kunskapsunderlag till Göteborgs Stad och SSIS diskuterar gärna detta framöver.
- Det finns en samverkansgrupp där både norra och södra skärgården ingår ihop med Business Region Göteborg (ett av Göteborgs Stads bolag) angående turism, näringsliv med mera.
- Region Stockholm har tagit fram en skärgårdsstrategi. Man kanske kan titta på denna även för de skärgårdar som ingår i Västra Götalandsregionen?
- Det finns Leader-projekt som löper genom hela landet, exempelvis pilgrimsleder. Kanske kan Leader Södra Bohuslän bistå oss med kunskap i detta?

7. Fastställande av mötestillfällen under 2022 samt frågeställningar inför nästkommande möten

Demokrati och medborgarservice kommer att skicka ut kallelser till alla årets Ö-dialoger efter denna Ö-dialog. Datumförslag är: 3 februari, 17 mars, 12 maj, 8 september och 3 november. Tiden är alltid densamma, det vill säga klockan 17.30 – 19.15.

Nästa möte, den 17 mars 2022, kommer socialförvaltningen Sydväst att åiterrapportera nuläget kring arbetet med den orsaksanalys som påbörjades på Ö-dialogens teamdialog den 7 oktober 2021. Temadialogen fokuserade på temat (o)tryggheten i södra skärgården.

8. Övriga frågor

Äldre frågor i södra skärgården

En representant från öarna lyfter att andelen äldre har ökat kraftigt i södra skärgården. Det har tidigare funnits en äldresamordnare och kursledare i akvarellmålning men dessa tjänster har inte ersatts sedan personerna gick i pension. Flera äldre har behov av att gå på aktiviteter som inte har koppling till kyrkan eller idrottsföreningar. Representanten efterfrågar ett större engagemang från kommunen i denna fråga. Det finns även lokaler på öarna som inte utnyttjas i dagsläget.

Några idéer på vilka som kan vara lämpliga att bjuda in till Ö-dialogen för att diskutera äldre frågan är lokalförvaltningen, idrott- och föreningsförvaltningen samt utvecklingsledare folkhälsa på socialförvaltningen Sydväst. Vidare tillägger socialförvaltningen Sydväst att man är glad att frågan kom upp och att socialförvaltningen gärna deltar i samtalet om äldre frågor på Ö-dialogen framöver.

Vikariebemanning inom förskola

En representant från öarna önskar återkoppling när det gäller frågan om att hitta vikarier till förskolorna i södra skärgården. Förskoleförvaltningen deltog på en Ö-dialog i våras och informerade om en förskoleundersökning där det bland annat lyftes att det är svårt att hitta vikarier. En representant från kommunstyrelsen, som även är representant i förskolenämnden, meddelar att förskoleförvaltningen tittar på frågan just nu. Dels har man lagt lite mer pengar till förskolorna för att ha mer grundbemanning, dels har man tittat på alternativ för att underlätta bemanningen.

Synpunkt på vad som är en lämplig fråga att ha dialog kring i Ö-dialogen

En representant från öarna påtalar att Ö-dialogen är till för skärgårdsgemensamma och skärgårdsunika frågor. Det beskrivs som viktigt att inte diskutera generella frågor i stort. Representanten menar exempelvis att det var fel att använda Ö-dialogen till att ta upp trygghetsfrågor i södra skärgården, eftersom trygghetsfrågan inte är en specifikt

angelägen fråga för södra skärgården. En annan representant från öarna replikerar att trygghetsfrågan är en angelägen skärgårdsfråga. Det är viktigt att skärgårdsborna har tillgång till samma trygghet som människor som bor på andra platser. Ytterligare en representant från öarna understryker att det är viktigt att Ö-dialogen tar upp rätt ämnen och frågor och då är frågor som exempelvis skola, trygghet och äldre dialogämnena som måste tas upp. Öarnas situation gällande exempelvis skola, trygghet och äldre är unik för skärgården och skiljer sig åt från livet i Göteborgs centrum.

9. Kort summering av dagens mötesanteckningar

Dokumentatör gör en kort summering av dagens mötesanteckningar så att ö-dialogens deltagare har möjlighet att ge direkt feedback kring om något väsentligt har missats eller missuppfattats.

Mötet avslutas.